

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΑΙ

ΥΠΟ Δ. Γ.

Τὸ 1952 ὑπῆρξε τὸ πρῶτον μεταπολεμικὸν ἔτος καθ' ὃ ἠσκήθη πολιτικὴ ποσοτικῶν πιστωτικῶν περιορισμῶν καί, κατὰ ὄρισμένον μέτρον, πολιτικὴ ποιοτικοῦ ἐλέγχου τῶν πιστώσεων. Ἐνῶ ὁ συνολικὸς ὄγκος τῆς πιστοδοτήσεως τῆς οἰκονομίας ἐκ χρημάτων Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξ ἰδίων διαθεσίμων τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν εἶχεν ἀνέλθει ἀπὸ 4560 δισεκατομ. τοῦ τέλους 1950 εἰς 5612 δισεκατομ. κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1951, παρουσιάζει κατὰ τὸ τέλος 1952 μείωσιν εἰς 5428 δισεκ. Τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν μείωσεως ἐμφανίζεται εἰς τὴν πιστοδοτήσιν τοῦ ἐμπορίου ἀπὸ δρχ. 1390 δισεκ. τοῦ τέλους 1951 εἰς 893 δισεκ. κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1952.

Ὁ κατωτέρω πίναξ παρουσιάζει τὴν ἐξέλιξιν τῆς συνολικῆς πιστοδοτήσεως ἀπὸ τοῦ 1947 μέχρι τέλος 1952 καὶ εἰδικώτερον τῆς πιστοδοτήσεως πρὸς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ πάσης φύσεως ἐμπόριον, ἐκτὸς καπνεμπορίου.

	Σύνολον	πρὸς βιομηχανίαν	πρὸς ἐμπόριον
1947	1538 δισεκ.	121 δισεκ.	231.— δισεκ.
1948	2074 »	262 »	410.— »
1949	3388 »	366 »	840.— »
1950	4560 »	501 »	1227.— »
1951	5612 »	849 »	1391.— »
1952	5428 »	913 »	893.— »

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν προκύπτει ὅτι τὴν πιστωτικὴν μας πολιτικὴν μέχρι τέλος τοῦ 1951 ἐχαρακτήριζε συνεχῆς καὶ σημαντικὴ αὐξησις τῶν πιστώσεων, ἐνῶ κατὰ τὸ 1952 ἐπεδιώχθη καὶ ἐπετεύχθη περιορισμὸς τῶν πιστώσεων κατὰ τὸ ἐπιπέδου τῆς 31 Δεκεμβρίου 1951.

Χαρακτηριστικὸν ἰδιαίτερον τῆς ἀσκηθείσης πιστωτικῆς πολιτικῆς κατὰ τὸ 1952 ὑπῆρξεν ἡ καταβληθεῖσα καὶ ἐπιτυχούσα θετικὰ ἀποτελέσματα προσπάθεια μείωσεως τῆς πιστοδοτήσεως ἐκ χρημάτων Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ αὐξήσεως τῆς πιστοδοτήσεως ἐξ ἰδίων διαθεσίμων τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Οὕτω καὶ ἡ κατανομή τοῦ συνολικοῦ ὄγκου πιστώσεων ἔχει ὡς ἑξῆς:

	ἐπὶ συνόλου	ἐκ χρημάτων Τρ. Ἑλλάδος	ἐξ ἰδίων διαθεσί- μων τῶν Ἐμπ. Τρ.
31 Δεκεμβρίου 1951	5612 δισ.	3920 δισ.	1692 δισ.
31 » 1952	5428 »	3600 »	1828 »

Οἱ παρατεθέντες ἀνωτέρω ἀριθμοὶ δίδουν τὴν εἰκόνα τῶν ποσοτικῶν πιστωτικῶν περιορισμῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1952 κατεβλήθη ὡσαύτως προσπάθεια ἐφαρμο-

εἴτε καταναλωτικῶν. Γενικῶς ἡ δημιουργηθεῖσα κατάσταση δέον νὰ ἀποδοθῆ εἰς διάφορα πρωτογενῆ αἰτία, δυνάμετα ἅπαντα νὰ προσδιορισθοῦν. Ἡ πιστωτικὴ πολιτικὴ δευτερογενῶς, ὑπέσπειλε τὴν ἔκτασιν τῆς πιστοδοτήσεως ἵνα ἀποφευχθῆ ἡ ἀπειλὴ μεγαλυτέρας κρίσεως ἐκ τῆς συνεχίσεως τῆς παραγωγικῆς ἢ ἐμπορικῆς δράσεως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ σχηματισμοῦ ὀλογὸν μεγαλυτέρων ἐμπορευματικῶν ἀποθεμάτων.

γής συστήματος ποιοτικής επιλογής εις τὴν παροχὴν τῶν πιστώσεων. Καθιερώθησαν ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς ὠρισμένα ἀντικειμενικὰ κριτήρια διὰ τὴν παροχὴν θραχυπροθέσμων πιστώσεων πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Ἡ ὑποχρέωσις προσκομίσεως εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ τιμολογίου πωλήσεως διὰ τὴν πραγματοποίησιν προεξοφλήσεως ἀπετέλεσε πράγματι καθιέρωσιν μιᾶς ὑγιούς ἀρχῆς, ἣτις μέλλει νὰ ἐξυγιάνει τὸν κυριώτερον τοῦτον τομέα πιστωτικῆς δραστηριότητος τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Ὀλόκληρον τὸ κοινὸν προεξοφλήσεων καὶ προκαταβολῶν ἐπὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων θὰ ἀποτελεῖται τοῦ λοιποῦ ἀπὸ χαρτοφυλάκιον τοιούτων γνησίας ἐμπορικότητος, ἀποκλειομένων τῶν λεγομένων «γραμμάτων εὐκολίας». Διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς καθιέρωσεως τοῦ τιμολογίου, ὡς στοιχείου ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἀσκησιν τῆς θραχυπροθέσμου πίστεως εἰς τὸν τομέα τοῦτον, δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ἐξασφαλίζεται καὶ ἡ πολιτικὴ ὑγιούς ρευστότητος τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν, καὶ κατὰ ὠρισμένον μέτρον, ὁ ποιοτικὸς ἐλεγχος τῶν χορηγούμενων προεξοφλητικῶν πιστώσεων.

Δέον νὰ σημειωθῆ ὡς σημαντικὴ καμπὴ εἰς τὴν μεταπολεμικὴν πιστωτικὴν πολιτικὴν τῆς χώρας μας ἢ κατὰ τὸ 1952 ληφθεῖσα ἀπόφασις τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τῆς ὁποίας καθωρίσθη ὅτι αἱ Ἐμπορικαὶ Τράπεζαι ὀφείλουσι νὰ χρηματοδοτοῦν κατὰ κανόνα ἐξ ἰδίων των διαθεσίμων τοὺς παραγωγικοὺς κλάδους τῆς οἰκονομίας καὶ νὰ προσφεύγουν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος μόνον δι' ἀναπροεξοφλησιν χαρτοφυλακίου μέχρι τριμήνου λήξεως ἐμπορικῶν συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων, ἐφωδιασμένον πάντοτε μὲ τὰ ἀντίστοιχα τιμολόγια πωλήσεως, ὡς ἄνω ἐλέγχθη. Τοῦτο ἀπετέλεσεν ἐπ'ἀνάδοξον εἰς τὴν ὀρθόδοξον πιστωτικὴν πολιτικὴν τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν, ἣτις ἐφηρμόζετο καὶ παρ' ἡμῖν προπολεμικῶς. Κατὰ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη, ὁπότε, λόγῳ παντελοῦς σχεδὸν ἐλλείψεως καταθέσεων, μόνη πιστωτικὴ πηγὴ τῆς οἰκονομίας ἦτο ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ἐδικαιολογεῖτο κατὰ ὠρισμένον βαθμὴν πιστοδότησις ἐκ χρημάτων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος τῶν πιστωτικῶν πράξεων τῶν διενεργουμένων ὑπὸ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Ἡ παρέκκλισις αὕτη ἐκ τῆς ὑγιούς ἀρχῆς ἔδει νὰ ἐγκαταλειφθῆ καὶ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ πιστωτικὴ μας μηχανὴ εἰς τὸ παραδεδεγμένον ὑγιὲς καὶ ὀρθόδοξον σύστημα. Τοῦτο πράγματι θὰ ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς ἄνω μνημονευθείσης ἀποφάσεως τῆς Ν.Ε., ἣτις κατὰ θέσιν καθιέρωσεν ἐκ νέου τὸν μηχανισμόν τῆς ἀναπροεξοφλήσεως, ὡς τὸν μόνον τρόπον ἀντλήσεως χρημάτων ἐκ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Δέον, ἕμωις, νὰ λεχθῆ ὅτι, προπολεμικῶς, ἐκτὸς τῆς ἀναπροεξοφλήσεως ὑπῆρχε καὶ ὁ δανεισμὸς τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν ἀπὸ τὴν Τρ. τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων, ὅστις σήμερον δὲν ὑπάρχει. Μὲ τὴν νέαν καθιερωθεῖσαν ἀρχὴν δὲν καλύπτεται πλήρως ἡ ἀνάγκη πιστώσεων πρὸς βιομηχανίας διὰ τὴν κάλυψιν ἀναγκῶν κεφαλαίων κινήσεως, καὶ τὸ πρόβλημα τοῦτο παραμένει. Αἱ Ἐμπορικαὶ Τράπεζαι δὲν διαθέτουν ἐπαρκῆ ἴδια μέσα διὰ τοιαύτας πιστώσεις, συνήθως διαρκείας πολὺ πλέον τῶν τριῶν μηνῶν. Ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ἀναφέρει χαρακτηριστικῶς (σελίς XXXII): «Ὁφείλομεν νὰ ὑπογραμμίσωμεν τὴν σημασίαν διὰ τὴν ἀσκησιν τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς, ἣν ἐνέχει ἡ ἀπὸ τοῦ τελευταίου τριμήνου τοῦ διαρρυσαντος ἔτους καθιέρωσις τοῦ ἐμπορικοῦ γραμματίου ὡς κυρίου πιστωτικοῦ ὄργανου. Τὸ σύστημα οὐχ ἦν τῆς παροχῆς κεφαλαίων κινήσεως δι' ἀπλῶν δανειακῶν συμβάσεων, ὡς τοῦτο ἴσχυε κατὰ τὸ παρελθόν, ἀποβαίνει ἀπαραίτητον ὅπως συνεχισθῆ

και εις το μέλλον λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών, υπό τας οποίας εύρισκεται εισέτι η οικονομία μας».

Ἐκ στοιχείων συγκεντρωθέντων υπό τῆς Νομ. Ἐπιτροπῆς κατά Μάιον 1952 προέκυψεν ὅτι σημαντικὸν ποσὸν πιστώσεων, τοῦ μεγέθους τῶν 350 δισεκ., παρέμενεν ἀπλήρωτον λόγω καθυστερήσεων τῶν ὑφειλετριῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν παγωμένων λεγομένων πιστώσεων περιέχονται αἱ καθυστερημέναι πιστώσεις, αἱ ἄνω τοῦ ἐνὸς δισεκατομμυρίου, πρὸς ἑκάστην ὑφειλέτριαν ἐπιχείρησιν. Κατ' ἐκτίμησιν δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο ἤθελεν ὑπερβῆ τὰ 450 δισ., ἐὰν ἤθελεν συμπεριληφθῆ, ὡς ἔδει, καὶ ποσὰ καθυστερημένων πιστώσεων κάτω τοῦ δισεκατομμυρίου μέχρι τῶν 300—500 ἑκατομμυρίων. Ἡ ὑπαρξις τόσου ποσοῦ καθυστερήσεων, ἐκτὸς ἄλλων γενικωτέρων συνεπειῶν, ἐπηρεάζει τὸν βαθμὸν ρευστότητος τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Κατεβλήθη προσπάθεια ρευστοποιήσεως καὶ ἀλλεπάλληλοι ἀποφάσεις τῆς Ν. Ε. ἀπέδλεψαν εἰς ρύθμισιν τοῦ προβλήματος τοῦτου. Πράγματι, ποσὸν ἴσον περίπου πρὸς τὸ ἥμισυ τοῦ ἀρχικοῦ ἐτακτοποιήθη, καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1952 παρέμενε τὸ πρόβλημα διὰ 200 περίπου δισεκατομμύρια δραχμῶν.

Ἐκ τῶν ἰσολογισμῶν τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν τοῦ 1952 θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀντλήσωμεν στοιχεῖα καί, συγκρίνοντες ταῦτα μετὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ 1951 καὶ παλαιότερων ἐτῶν, νὰ ἐξαγάγωμεν συμπεράσματα περὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν, τῆς ρευστότητος καὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων. Πλὴν, ὅμως, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι οἱ ἰσολογισμοὶ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν μας δὲν ἐμφανίζονται ὁμοιομόρφως ἀλλὰ μετὰ ποικιλίαν κατατάξεως τῶν διαφόρων κονδυλίων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἡ κυριώτερα ἐμπορικὴ Τράπεζα, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἐδημοσίευσεν εισέτι ἰσολογισμὸν τοῦ 1952, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν πηγὴν τῶν ἰσολογισμῶν διὰ τὴν ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων. Σημειωτέον ὅτι καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν, ὡς περιέχοντα καὶ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν καταστημάτων τῆς Αἰγύπτου, δὲν μᾶς βοηθοῦν διὰ τὴν σύγκρισιν καὶ ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῆς ἐξελίξεως τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν ἐν Ἑλλάδι.

Τὸ ζήτημα τῆς καθιερώσεως ἐνιαίου τύπου ἰσολογισμοῦ τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων ἔχει ρυθμισθῆ νομοθετικῶς ἀπὸ τοῦ ἐτους 1931 (Νόμος 5076). Δὲν ἐφηρμόσθη ὅμως ἡ διάταξις αὕτη μέχρι σήμερον, τῆς ἐφαρμογῆς ἐξαρτηθεῖσης ἀπὸ ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἣτις οὐδέποτε ἐξεδόθη. Σήμερον τὸ ζήτημα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Νομ. Ἐπιτροπὴν, πρὸς τὴν ὁποίαν ὑποβάλλονται λογιστικὰ στοιχεῖα ὁμοιομόρφως ἐκ μέρους τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν, ἀλλὰ δὲν δημοσιεύονται ταῦτα, οὕτως ὥστε νὰ ἀποτελέσουν βάσιν διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μελέτην καὶ ἔρευναν τῆς τραπεζικῆς μας οἰκονομίας.

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος ὁργανώσεως τῆς μακροπροθέσμου βιομηχανικῆς πίστεως οὐδεμία πρόδοσις ἐπετελέσθη κατὰ τὸ 1952. Τὸ κενὸν εἶναι πράγματι ἰδιαιτέρως αἰσθητὸν καὶ ἡ ἀνάγκη δημιουργίας ἰδιαιτέρου ὁργάνου μακροπροθέσμου βιομηχανικῆς πίστεως, ἢ ὑπαγωγῆς τοῦ κλάδου τούτου εἰς ὑφιστάμενον πιστωτικὸν ὁργανισμὸν, τυγχάνει ἐπιτακτικόν. Ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, μακροπρόθεσμα δάνεια διὰ νέας βιομηχανίας ἢ διὰ τὴν ἐπέκτασιν καὶ συγχρονισμὸν